

Julien Van Geertsom
POD Maatschappelijke Integratie

(KINDER) ARMOEDE IS EEN ERFELIJKE ZIEKTE

Met deze provocerende titel in een opiniestuk counterde schrijfster Ledoux ondernemer De Nul, die mensen in armoede de mantel uitveegde. Meteen gaf ze de kern van het probleem aan. Vandaag bepaalt de wieg waarin je geboren wordt nog steeds je kansen in onze samenleving. Dit druipt in tegen elk rechtvaardigheidsgevoel, maar het is ook een groot verlies voor de samenleving. Zoveel potentieel talent verspild. Bovendien is het een kost op lange termijn: extra uitgaven om jongeren bij en om te scholen, uitgaven voor bestrijden van armoede, bestrijden van criminaliteit,.. Investeren in kinderen is de beste manier om armoede bij de wortel aan te pakken en uit te roeien. Daar was ook het beleid in België al een tijdje van overtuigd. Staatssecretaris Courard maakte er een prioriteit van voor het Belgisch Voorzitterschap van de EU in 2010: hij wou een Aanbeveling van de Europese Commissie voor de bestrijding van de Kinderarmoede.

In februari dit jaar haalde België eindelijk zijn slag thuis, het social investment package van de EU commissie bevatte een duidelijk aanbeveling onder het motto 'preparing not repairing (of in mooi Nederlands: beter voorkomen dan genezen): investeren in kinderen, doorbreek de vicieuze cirkel van armoede. Maar ook België nam zijn verantwoordelijkheid en staatssecretaris Maggie De Block legde aan de interministeriële conferentie integratie in de samenleving een nationaal plan bestrijding kinderarmoede voor. Uitgewerkt samen met Vlaanderen, Wallonië, Brussel en de Duitstalige gemeenschap en goedgekeurd op 10 juni.

We gaan in deze bijdrage kort in op beide beleidsinitiatieven, maar toch eerst nog even naar de cijfers.

Kinderarmoede een probleem in België?

Toen we voor het eerst deze problematiek in België aantekenden (mede op aangeven van Europa) was er heel wat scepsis.

Hoe kan een zo rijk land als België dat bovendien een lange traditie heeft van gezinsbeleid en goede kinderbijlagen, nog kinderarmoede kennen?

De cijfers waren echter ontvullend, en ze worden er zeker niet beter op.

We geven eerst even duidelijk aan wat we bedoelen met kinderarmoede, zo maken we kennis met de vele gezichten ervan.

We gebruiken daarvoor de Europese definitie van Eurochild, pleitbezorger voor de rechten van het kind, en EAPN, de organisatie van mensen in armoede in Europa.

'Een kind leeft in een toestand van armoede wanneer het inkomen en de bestaansmiddelen die beschikbaar zijn voor zijn/haar opvoeding onvoldoende zijn in de mate dat het geen levensniveau kan hebben dat als aanvaardbaar wordt beschouwd in de maatschappij waarin het leeft en dat volstaat om zijn/haar emotioneel en fysiek welzijn of zijn/haar ontwikkeling te waarborgen.

Omwille van de armoede kan het zijn dat dit kind en zijn/haar familie op talrijke manieren achtergesteld zijn: laag inkomen, ongezonde huisvesting en omgeving, onaangepaste gezondheidszorg; dit kind wordt vaak uitgesloten van sociale, sportieve, recreatieve en culturele activiteiten die de norm zijn bij andere kinderen.

Zijn/haar toegang tot de fundamentele rechten kan beperkt zijn, hij/zij kan discriminaties en stigmatiseringen ervaren en zijn/haar stem kan niet worden gehoord'.

Een hele mond vol. Soms spreken beelden meer dan woorden. Wie de Panoramareportage van Phara De Aguire, uitgezonden op 20 juni gezien heeft, zal woord voor woord herkennen.

(KINDER) ARMOEDE IS EEN ERFELIJKE ZIEKTE

Armoede is een vuile ziekte.

Maar toch nog even een paar cijfers.

Kinderen hebben in vergelijking met de rest van de Belgische bevolking een verhoogd armoederisico: 18,87% bij kinderen tussen 0 en 17 jaar tegenover 15,3% voor de hele Belgische bevolking.

Dit risico neemt gestaag toe: in 2008 was het nog maar 17,2, 1,5 % meer of 38 000 kinderen meer.

Bij kinderen van 0 tot 5 staat België op de vijfde plaats in het Europa van de 27 (dus in het gezelschap van de arme nieuwe lidstaten).

Ook de OESO signaleerde dat in België sinds 2007 de kinderarmoede met meer dan 2 procent steeg. België bevindt zich hierbij in het gezelschap van Turkije, Spanje, Slovenië en Hongarije. Niet direct om trots op te zijn.

Sommige gezinnen worden nog erger met kinderarmoede geconfronteerd: eenoudergezinnen met 35,3 %; in gezinnen zonder werk leven kinderen in 76,1 in armoede (dus 3 op 4) en bij niet Eu burgers gaat het om 56,9% (dus meer dan 1 op 2).

Geen opbeurend verhaal dus en meer dan tijd voor actie.

Europa ook sociaal?

Ja, dat kan. Je zou het bijna vergeten als je de dagelijks activiteiten van de Europese commissie bekijkt: besparen,

inleveren, afslanken, ...al economisch soberheidsbeleid dat de klok slaat.

Nochtans was Europa het decennium goed begonnen.

In 2010 koos Europa na veel heen en weer geduw en mede onder impuls van het Belgisch voorzitterschap voor de strategie EU 2020.

Voor een inclusieve, slimme en duurzame economische groei.

Met evenwicht voor het economische, sociale en ecologische. En dat vertaald in 5 duidelijk becijferde doelstellingen rond tewerkstelling, opleiding en onderwijs, CO2 reductie en rationeel energiegebruik en voor het eerst ook armoedebeleid. Europa wou 20 miljoen mensen uit de armoede halen.

Een mooie aanpak, die door de bankencrisis echter snel overschaduwd werd waardoor het economische nog op de voorgrond kwam en al het andere naar de achtergrond duwde. De sixpack focuste volledig op de begrotingscontrole, terugdringen van tekorten, soberheid..

De andere kant van deze medaille wordt echter steeds meer zichtbaar. De torenhoge werkloosheid bij Jongeren; in Europa 1 op 4 en in sommige landen tot 50 en 60% (Spanje, Griekenland, Italië, ...) toont het failliet van dergelijke eenzijdige strategie.

Er is terug behoefte aan evenwicht met het sociale, investeren in economie en mensen.

Het sociale investment package met de aanbeveling tegen kinderarmoede is daar een eerste antwoord op.

Uw partner in HRM

HR strategie

HR interimmanagement

Rekrutering & Selectie

Assessment center & development center

Competentie - en performancemanagement

Loopbaanbegeleiding & Outplacement

Leiderschap & Coaching

Welzijn- en verzuimbeleid

Meer informatie ?
Contacteer ons publicsector@usgpeople.be

member of usg people

De aanbeveling plaatste de strijd tegen kinderarmoede en sociale uitsluiting en het promoten van het welzijn van kinderen in de kern van de Europa 2020 strategie. Investeren in kinderen is een sociale prioriteit.

België had de kans om mee de pen te houden van deze aanbeveling. Ze beantwoordt dan ook aan alle verwachtingen (soms mogen we ook eens fier zijn).

De aanbeveling heeft aandacht voor het belang van preventie en het investeren in de vroege kinderjaren. De cruciale fase willen we de intergenerationele cirkel van armoede doorbreken.

Sleutelwoord is een geïntegreerde en multi-dimensionele aanpak. Met 3 pijlers: toegang tot voldoende (financiële) middelen, toegang tot betaalbare en kwaliteitsvolle diensten en het recht van kinderen om te participeren.

Vanuit een kinderrechtenbenadering met focus op gelijke kansen en een passende balans tussen universele maatregelen en gerichte maatregelen voor de meest kwetsbaren (maar met aandacht om niet te stigmatiseren).

Het is een set principes en krachtlijnen die Europa aanreikt aan de lidstaten en hen oproept om nationale doelstellingen te zetten met nationale plannen.

En hier komt ons nationaal plan op de proppen. Noblesse oblige. We hadden zolang aan de kar getrokken in Europa, we moesten het nu ook in België waar maken.

Voor één keer is België nu de goede leerling van de klas.

We hebben de daad bij het woord gevoegd.

Een Belgisch nationaal plan bestrijding kinderarmoede, promotie kinderwelzijn

De intro van dit plan is duidelijk 'Investeren in kinderen is investeren in de toekomst en noodzakelijk voor het doorbreken van de generatiearmoede. Kinderen zijn onze toekomst. Armoede en sociale uitsluiting heeft nadelige gevolgen voor het welzijn en de ontwikkeling van kinderen. Deze impact heeft gevolgen op lange termijn. Ieder heeft recht op een menswaardig leven' (p7)

De toon is gezet.

En wat belangrijk is: voor het eerst werd er in België over de grenzen van Gemeenschappen en gewesten heen een plan gesmeed om armoede bij kinderen samen aan te pakken. Dan toch 'l'union fait la force'?

In ieder geval is het een noodzaak omdat alle bevoegdheden verspreid over de gefedereerde entiteiten moeten gemobiliseerd worden om dit kwaad bij de wortel uit te roeien.

Daarom omvat dit plan naast de 3 pijlers die Europa ons aanreikte ook een vierde strategische doelstelling: horizontale en verticale partnerschappen afsluiten tussen de verschillende beleidsdomeinen en bestuursniveaus. De OCMW's spelen hier een cruciale rol, maar daarover later meer.

Ook dit nationaal plan wil bijdragen aan de strategie EU 2020 en wil in België bijdragen tot de Belgische doelstellingen voor EU2020. Concreet zegt het plan dat het dan tegen 2020 minstens 82 000 kinderen uit de armoede wil halen,

 ZORGDOSIER (WZD)	 FACTURATIE (WZM)	 NIEUW! RIZIV-SIMULATIE V2.0	 MEDICATIE + APOTHEEKLINK
CARE SOLUTIONS ONTWIKKELT SOFTWAREOPLOSSINGEN VOOR DE ZORGSECTOR, REDENEREND VANUIT DE PRAKTIJK.			
 NIEUW! WURROOSTER APPLICATIE (URA)	 KASSA	 KWALITEITSMANAGEMENT (QUINT)	 NIEUW! ANALYTICS RESULTAATMETING
<p>Wij bieden u softwareoplossingen met een concreet engagement</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebruiksvriendelijk • Betaalbaar • Praktisch, reële meerwaarde voor de zorg, mee evoluerend • Maatopleiding, stapsgewijze implementatie • Efficiënte helpdesk en updatepolitiek • Feilloze koppeling op uw bestaande omgeving • Directe communicatie 			
BRANDEKENSWEWEG 9 • 2627 SCHELLE • WWW.CARESOLUTIONS.BE • INFO@CARESOLUTIONS.BE • GSM 0495 298 235		 CARE solutions Software voor de zorg door de zorg, dat verschil merk je!	

naar analogie van de Belgische doelstelling om 380 000 mensen uit de armoede te halen.

Net zoals het federaal plan bestrijding van armoede (waarvan het een uitvoering is) heeft dit plan aandacht voor een inkomen dat moet toelaten een menswaardig leven te leiden. Er zijn immers geen arme kinderen in rijke gezinnen. Met aandacht voor werk maar ook voor het optrekken van de leeflonen (zo zal in september de welvaartsvastheid zorgen voor een stijging van 2%).

Alles samen zijn er 140 concrete acties zowel gericht naar de kinderen als hun moeders en vaders. Met aandacht voor kinderopvang, ondersteuning van ouderschap, inspraak van jongeren....

Heel veel werk op de plank dus.

Maar wie gaat dat dan allemaal doen?

OCMW's: in de frontlinie

Inderdaad, uiteindelijk gebeurt het werk op het lokale terrein.

Daar wordt elke dag door de OCMW's de uitdaging om armoede en kinderarmoede aan te pakken omgezet in actie.

En daarbij tonen de OCMW's naast een tomeloze inzet, heel wat creativiteit.

Reeds 5 jaar reikt de staatssecretaris voor Armoedebestrijding een prijs uit voor personen of instellingen die zich verdienstelijk maken in de strijd tegen armoede en de laatste jaren in het bijzonder in de strijd tegen kinderarmoede. De laatste drie jaar werd deze in Vlaanderen toegekend aan een OCMW.

In 2011 aan het OCMW van Balen, dat een proactieve aanpak uitwerkte. Niet wachten tot de mensen met problemen naar het OCMW komen, maar zelf actief mensen gaan opsporen die problemen hebben maar hun rechten niet kennen. Outreaching noemt men dat met een mooie 'Nederlandse' term.

Niet wachten tot de problemen geëscaleerd zijn, maar vroegtijdig opsporen en aanpakken. Met bijzondere aandacht voor kinderen, maar vooral met een grote vinger in de pap van de mensen in armoede zelf.

In 2012 was het dan aan de beurt van het OCMW van Zottegem met zijn kinderrechtenplan. Een geïntegreerde aanpak van armoede bij kinderen samen met alle lokale actoren zoals de scholen, mutualiteiten en Kind en Gezin. Met schoolopbouwwerk, inschakelen van studenten-leerkrachten, infosessies in scholen, een lespakket over de schuldproblematiek,...

En dit jaar was het de beurt aan een samenwerkingsverband van OCMW's uit het Leuvense Social. Ook met een gevarieerde waaier van activiteiten rond kinderarmoede, ondersteuning van de ouders in hun opvoedingsrol,...

Drie keer op rij bewijzen OCMW's hun meerwaarde en tonen ze aan collega's wat allemaal mogelijk is.

Want er zijn ook specifieke middelen voorzien om kinderarmoede aan te pakken.

In 2010 voegde staatssecretaris Courard een extra luik toe aan de middelen voor socio-culturele participatie. Vanuit de overtuiging 'put your money where your mouth is' legde hij 4 miljoen Euro bovenop de 6 miljoen.

En ook Maggie De Block volgde dit beleid.

Toch moeten we vaststellen dat niet alle OCMW's deze middelen ten volle benutten: in 2012 hebben 48 OCMW's deze middelen gewoon laten liggen (in 2010 waren het zelfs 129 die deze middelen niet gebruikten en in 2011 78). 313 OCMW's benutten gelukkig voor meer dan 90% de middelen.

Maar er is dus nog heel wat ruimte voor verbetering, vermits slechts 78% van de enveloppe in 2012 gebruikt werd.

Koken kost geld, maar het is dan des te erger dat men het geld dat er is niet optimaal gebruikt.

Natuurlijk volstaan deze middelen van socio culturele participatie of van participatie en sociale activering zoals ze nu beter benoemd worden niet om alle initiatieven af te dekken. Er is meer nodig om de coördinerende rol van het OCMW op het lokale vlak mogelijk te maken.

Want daar ligt de belangrijkste opdracht van de OCMW's: een lokale dynamiek op gang brengen om samen te werken met andere instellingen zoals scholen en Kind en Gezin, met mensen in armoede die versterkt worden in hen rol als ouder, om lokaal de kinderarmoede uit te roeien.

We zijn ons daar zeker van bewust. En daar wordt ook aan gewerkt.

Eén van de kanalen waarmee we deze acties voor bestrijding van kinderarmoede financieel mogelijk maken is de nieuwe federale programmatie ESF, met ruimte voor innovatieve acties van sociale activering voor leefloners en hun kinderen.

Aan de slag

De beleidsinstrumenten zijn er, de pistes zijn uitgetekend. Het is nu aan alle actoren om dit zo belangrijke gevecht aan te gaan en te winnen.

Want hoe dan ook, geen enkel toekomstige regering zal er naast kunnen kijken dat armoede bij kinderen een specifieke en geïntegreerde aanpak vereist.

We weten dat aan het einde van de legislaturen van federaal, gewesten en gemeenschappen het niet evident was om een nieuw plan te lanceren.

Dat het er toch gekomen is, is belangrijk, het zal dan ook voor de nieuwe regeringen die na de verkiezingen in 2014 zullen aantreden een leidraad zijn. Zij hebben dan een hele legislatuur om het waar te maken.

Om allen samen te doen wat een Indisch spreekwoord zo mooi verwoordt:

Jonge kinderen moet je wortels geven,

oudere kinderen vleugels'.